

Գ Ի Տ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն
SCIENCE
НАУКА

Գիտական կազմակերպությունները, անկախ դրանց ճյուղային պատկանելիությունից, կատարում են գիտական հետազոտություններ, ներառելով հիմնարար կիրառական հետազոտություններ և մշակումներ գիտության բոլոր ճյուղերում, ինչպես նաև գիտատեխնիկական ծառայություններ:

Գիտական հետազոտություններ և մշակումներ կատարող գիտական կազմակերպությունները ներառում են գիտահետազոտական ինստիտուտները, շինարարական նախագծային և նախագծահետախուզական կազմակերպությունները, դեպի դուրս արտադրանք բաց չթողնող փորձարարական գործարանները, բարձրագույն ուսումնական հաստատությունները, գիտահետազոտական, նախագծաճարտարագիտական և տեխնոլոգիական աշխատանքներ կատարող արդյունաբերական կազմակերպությունների գիտատեխնիկական ստորաբաժանումները, ինչպես նաև հաշվետու տարում իրենց կազմում հետազոտություններ և մշակումներ կատարող ստորաբաժանումներ ունեցող այլ կազմակերպությունները:

Գիտահետազոտական, նախագծաճարտարագիտական և տեխնոլոգիական աշխատանքներ կատարող մասնագետների թվաքանակում ներառված են գիտատեխնիկական աշխատանքների կատարմանն անմիջականորեն մասնակցած բարձրագույն և միջին մասնագիտական կրթությամբ (ներառյալ ասպիրանտները) մասնագետները, ինչպես նաև գիտատեխնիկական աշխատանքներ կատարող գիտական կազմակերպությունների և ստորաբաժանումների ղեկավարները:

Research institutions regardless of their branch identity are engaged in research activities including fundamental and applied researches and developments in all branches of science, and also in rendering scientific and technical services.

Research institutions and enterprises engaged in research activities include research institutes, design and prospecting organisations, pilot production plants not serving any outside entities, higher education institutions, scientific and technical units of industrial enterprises engaged in research, design and technological work, and also other organisations reporting R&D activities in the period covered by their reports.

Specialists engaged in research and design and technological works cover specialists with higher and middle vocational education (including post-graduates) who are directly involved in performing research and technical works, and also heads of research institutions and subdivisions involved in research activities.

Научные организации, независимо от их отраслевой принадлежности, выполняют научные исследования, включающие фундаментальные, прикладные исследования и разработки во всех отраслях науки, а также научно-технические услуги.

Научные организации, выполняющие научные исследования и разработки, включают научно-исследовательские институты, проектные и проектно-изыскательские организации строительства, опытные заводы, не выпускающие продукцию на сторону, высшие учебные заведения, научно-технические подразделения на промышленных организациях, выполняющие научно-исследовательские, проектно-конструкторские и технологические работы, а также другие организации, имеющие в своем составе подразделения, выполнявшие в отчетном году исследования и разработки.

В численность специалистов, выполнявших научно-исследовательские, проектно-конструкторские и технологические работы, включены специалисты с высшим и средним профессиональным образованием (включая аспирантов), непосредственно участвовавшие в выполнении научно-технических работ, а также руководители научных организаций и подразделений, выполнявшие научно-технические работы.

Գիտահետազոտական, նախագծա-
նարարագիտական և տեխնոլոգիական
աշխատանքներ կատարող մասնագետ-
ների թվաքանակում չեն ներառվում
տնտեսագիտական և ֆինանսական
ստորաբաժանումների, նյութատեխնի-
կական ապահովման ստորաբաժա-
նումների, գիտատեխնիկական տեղե-
կատվության մարմինների, գիտական,
գիտատեխնիկական և այլ մասնագի-
տական գրադարանների, արտոնագրային
ծառայությունների մասնագետները և
ղեկավարները, բարձրագույն և միջին
մասնագիտական կրթություն չունեցող
լաբորանտները, հաշվապահության,
կադրային ծառայության աշխատողները,
գործավարները և այլն:

**Բարձրագույն ուսումնական հաստա-
տությունների գիտամանկավարժական
աշխատողներ են համարվում մանկա-
վարժական գործունեության հետ համատեղ
գիտահետազոտական ստորաբաժա-
նումներում կամ ԲՈՒՀ-երի ամբիոններում
գիտատեխնիկական աշխատանքներ
կատարող մասնագետները:**

Excluded are managers and other
accounting and planning staff, financial
and material supply functionaries, and
also personnel engaged in supplying
scientific and technical information, those
serving scientific and technical, and other
special libraries, workers of patent units,
laboratory workers without higher or
middle vocational education, secretary,
clerical workers, etc.

**Scientific-pedagogical workers
of higher educational institutions,
workers engaged in educational activity
combine this with performing research and
technical works in research subdivisions
or at faculties of higher educational
institutions.**

В численность специалистов, вы-
полнявших научно-исследовательские,
проектно-конструкторские и технологи-
ческие работы, не включены руководите-
ли и специалисты экономических и фи-
нансовых подразделений, подразделений
материально-технического обеспечения, ор-
ганов научно-технической информации, на-
учной, научно-технической и других спе-
циальных библиотек, патентных служб, ла-
боранты, не имеющие высшего и среднего
профессионального образования, работни-
ки бухгалтерии, кадровых служб, делопро-
изводители и др.

**Научно-педагогические работники
высших учебных заведений** - работники,
выполняющие наряду с педагогической де-
ятельностью научно-технические работы в
научно-исследовательских подразделениях,
либо на кафедрах ВУЗ-ов.

ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ - SCIENCE - НАУКА

112. ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՄՆԵՐԻ ՎՐԱ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ՆԵՐՔԻՆ ԾԱԽՍԵՐ¹
DOMESTIC COSTS FOR RESEARCH AND DEVELOPMENT¹
ВНУТРЕННИЕ ЗАТРАТЫ НА ИССЛЕДОВАНИЯ И РАЗРАБОТКИ¹

	2010	2011	2012	2013	2014	
Ներքին ծախսեր, ընդամենը մլն. դրամ	7 987.9	9 276.6	9 713.2	9 355.7	10 912.0	Domestic costs, total mln. drams Внутренние затраты, всего млн. драмов
որից՝						of which:
բյուջետային միջոցների հաշվին	5 298.0	6 066.2	6 750.6	6 711.0	8 285.2	из них: at the expense of budgetari funds за счет бюджетных средств

¹ Ըստ վիճակագրական հաշվետվությունների տվյալների:
According to the data of the statistical reporting data.
По данным статистических отчетностей.

113. ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿԸ
NUMBER OF ORGANIZATIONS ENGAGED IN RESEARCH AND DEVELOPMENT
ЧИСЛО ОРГАНИЗАЦИЙ, ВЫПОЛНЯВШИХ ИССЛЕДОВАНИЯ И РАЗРАБОТКИ

	2010	2011	2012	2013	2014	
Գիտական կազմակերպություններ, ընդամենը	81	72	72	62	66	Scientific organizations, total Научные организации - всего

114. ԳԻՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՄՇԱԿՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏՈՂՆԵՐԻ ԹՎԱՔԱՆԱԿԸ
NUMBER OF EMPLOYEES OF ORGANIZATIONS ENGAGED IN SCIENTIFIC RESEARCHES AND DEVELOPMENTS
ЧИСЛЕННОСТЬ РАБОТНИКОВ ОРГАНИЗАЦИЙ, ВЫПОЛНЯЮЩИХ НАУЧНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ И РАЗРАБОТКИ

(մարդ) (persons)
(человек)

Ընդամենը Total Всего	այդ թվում - of which - в том числе			Total Всего
	հետազոտողներ և տեխնիկներ researchers and technicians исследователи и тех- ники	օժանդակ անձնակազմ support personnel вспомогательный пер- сонал	այլ other прочие	
2010	6 558	5 460	672	2010
2011	5 718	4 748	566	2011
2012	5 598	4 421	556	2012
2013	5 230	4 234	605	2013
2014	5 627	4 514	673	2014

ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ - SCIENCE - НАУКА

Շարունակություն
Continued
Продолжение

	Ընդամենը Total Всего	այդ թվում - of which - в том числе		
		հետազոտողներ researchers	և տեխնիկներ and technicians исследователи и техники	
նրանցից ունեն գիտական աստիճան՝				of whom those having academic degrees of:
գիտությունների դոկտորի				из них имеют ученую степень: Doctor of science доктора наук
2010	479		479	2010
2011	412		412	2011
2012	396		396	2012
2013	492		492	2013
2014	497		497	2014
գիտությունների թեկնածուի				Doctor (candidate of science) кандидата наук
2010	1 700		1 700	2010
2011	1 554		1 554	2011
2012	1 621		1 621	2012
2013	1 459		1 459	2013
2014	1 579		1 579	2014

**115. ԳԻՏԱՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԾԱՎԱԼԸ
VOLUME OF SCIENTIFIC-AND-TECHNICAL WORKS
ОБЪЕМ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИХ РАБОТ**

(մլն. դրամ)

(mln. drams)
(млн. драмов)

	Ընդամենը Total Всего				այդ թվում՝ կատարել են սեփական ուժերով of which including with own powers в том числе выполнили собственными силами				
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	
Գիտատեխնիկական աշխատանքների ծավալը	9 245.6	9 731.9	10 236.6	11 520.7	5 089.5	5 104.1	10 236.6	11 388.0	Volume of scientific and technical works Объем научно-технических работ
հետազոտություններ և մշակումներ	8 898.3	9 409.5	9 943.9	11 176.4	4 829.5	4 966.4	9 943.9	11 100.0	research and development исследования и разработки
գիտատեխնիկական ծառայություններ	347.3	322.4	292.7	344.3	260.0	137.7	292.7	288.0	scientific-and-technical services научно-технические услуги

ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ - SCIENCE - НАУКА

**116.ԳԻՏԱՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՈՒՄԸ
PERFORMANCE OF SCIENTIFIC- AND-TECHNICAL WORKS
ВЫПОЛНЕНИЕ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИХ РАБОТ**

(մլն. դրամ)

(mln. drams)
(млн. драмов)

	Ըստ աշխատանքների արժեքի At cost of work По стоимости работ					Ըստ ինքնարժեքի At cost price По себестоимости					
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	
	Ավարտված և պատվիրատուի կողմից ընդունված աշխատանքների փաստացի ծավալը	9 393.1	9 584.5	11 740.2	7 421.3	8 977.3	8 255.5	7 308.1	10 396.9	7 186.9	
Տարեսկզբից կատարված աշխատանքների ծավալը	8 976.5	9 571.1	10 077.6	10 631.6	12 037.2	7 897.0	7 271.9	8 100.1	10 352.9	11 847.7	Volume of works performed from the beginning of year Объем работ, выполненных с начала года
այդ թվում՝ գիտատեխնիկական աշխատանքների ծավալը (արտադրանքը)	8 711.7	9 245.6	9 731.9	10 236.6	11 520.7	7 679.5	7 133.7	8 000.5	9 991.3	11 376.7	of which: volume of scientific and technical works (production) в том числе: объем научно-технических работ (продукция)
որանից՝											including: из них:
գիտահետազոտական աշխատանքներ	6 903.2	6 872.7	7 510.0	8 555.8	10 278.2	6 061.1	5 047.2	6 111.4	8 502.1	10 260.2	research works научно-исследовательские работы
այդ թվում՝ հիմնարար	2 150.9	1 336.2	1 308.8	1 630.7	1 749.4	2 100.3	1 108.4	1 100.6	1 642.9	1 766.7	of which: fundamental research в том числе: фундаментальные
նախագծակոնստրուկտորական և տեխնոլոգիական աշխատանքներ	1 052.6	1 693.5	1 575.6	1 058.2	531.7	985.3	1 562.4	1 455.4	925.9	480.3	design engineering and technological works проектно-конструкторские и технологические работы
արտադրանքի փորձնական օրինակների (խմբաքանակի) պատրաստում	232.1	237.5	234.7	292.2	269.2	191.3	183.0	190.9	243.1	239.5	preparation of experimental samples (lots) of production изготовление опытных образцов (партий) изделий (продукции)
նախագծային աշխատանքներ շինարարության համար	21.5	94.6	89.2	37.7	97.3	21.5	62.1	29.2	57.0	50.6	design work for construction проектные работы для строительства
գիտատեխնիկական ծառայություններ	502.3	347.3	322.4	292.7	344.3	420.3	279.0	213.6	263.2	346.1	scientific and technological services научно-технические услуги

ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ - SCIENCE - НАУКА

117. ԱՍՊԻՐԱՆՏՆԵՐԻ ԹՎԱՔԱՆԱԿԸ, ԸՆԳՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄԸ
ENROLMENT, ADMISSION AND GRADUATION OF POST-GRADUATES
ЧИСЛЕННОСТЬ, ПРИЕМ И ВЫПУСК АСПИРАНТОВ

(մարդ)

(persons)
(человек)

	2010	2011	2012	2013	2014	
Ասպիրանտների թվաքանակը (տարեվերջին), ընդամենը	1 232	1 054	1 104	1 241	1 223	Total number of post-graduates (end of year) Численность аспирантов (на конец года) - всего
այդ թվում՝ սովորող						of which: those studied in в том числе: обучающихся
գիտական հաստատություններում	321	196	190	212	234	scientific institutions в научных учреждениях
նրանցից՝ առկա ուսուցմամբ	221	123	125	105	114	of which: with available education из них: на стационарном обучении
բարձրագույն ուսումնական հաստա- տություններում	911	858	914	1 029	989	higher educational institutions в высших учебных заведениях
նրանցից՝ առկա ուսուցմամբ	437	388	388	357	329	of which: with available education из них: на стационарном обучении
Ասպիրանտների ընդունելությունը, ընդամենը	275	368	373	395	321	Admission of post-graduates, total Прием аспирантов - всего
գիտական հաստատություններ	65	52	55	82	69	scientific institutions в научные учреждения
նրանցից՝ առկա ուսուցմամբ	44	35	34	41	42	of which: with available education из них: на стационарном обучении
բարձրագույն ուսումնական հաստա- տություններ	210	316	318	313	252	higher educational institutions в высшие учебные заведения
նրանցից՝ առկա ուսուցմամբ	133	138	140	118	111	of which: with available education из них: на стационарном обучении
Ասպիրանտների պատրաստումը, ընդամենը	440	370	368	239	314	Total number of post-graduates completed their education Выпуск аспирантов - всего
գիտական հաստատություններում	98	67	56	50	48	scientific institutions научными учреждениями
նրանցից՝ առկա ուսուցմամբ	29	40	38	38	31	of which: with available education из них: на стационарном обучении
բարձրագույն ուսումնական հաստա- տություններում	342	303	312	189	266	higher educational institutions высшими учебными заведениями
նրանցից՝ առկա ուսուցմամբ	111	174	173	105	125	of which: with available education из них: на стационарном обучении
Ընդհանուր ավարտածներից պաշտպա- նել են թեկնածուական ատենախոսու- թյուն, ընդամենը	167	144	203	139	138	From total number of post-graduates with advanced education completed those having academic degree Из общего выпуска защитили диссер- тацию - всего
գիտական հաստատություններում	38	31	32	40	29	scientific institutions в научных учреждениях
նրանցից՝ առկա ուսուցմամբ	26	26	24	34	26	of which: with available education из них: на стационарном обучении
բարձրագույն ուսումնական հաս- տատություններում	129	113	171	99	109	higher educational institutions в высших учебных заведениях
նրանցից՝ առկա ուսուցմամբ	96	92	80	72	78	of which: with available education из них: на стационарном обучении

ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ - SCIENCE - НАУКА

**118. ԱՍՊԻՐԱՆՏՆԵՐԻ ԹՎԱՔԱՆԱԿԸ ԵՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄՆ ԸՍՏ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԴՅՈՒՂԵՐԻ
ENROLMENT, ADMISSION AND GRADUATION OF POST-GRADUATES BY SCIENCE FIELDS
ЧИСЛЕННОСТЬ И ВЫПУСК АСПИРАНТОВ ПО ОТРАСЛЯМ НАУКИ**

(մարդ)

(persons)

(человек)

	2010	2011	2012	2013	2014	
	Ասպիրանտների թվաքանակը Number of post-graduates Численность аспирантов					
Ընդամենը	1 232	1 054	1 104	1 241	1 223	Total Всего
նրանցից ըստ գիտության ճյուղերի՝ ֆիզիկամաթեմատիկական	165	137	160	138	152	of which by science fields: из них по отраслям наук: physics and mathematics физико-математических
քիմիական	21	8	8	18	16	chemistry химических
կենսաբանական	79	50	54	57	57	biology биологических
երկրաբանական	29	25	21	16	18	geology геологических
տեխնիկական	160	182	190	200	165	technical технических
գյուղատնտեսական	17	14	10	20	23	agriculture сельскохозяйственных
պատմական	57	37	39	65	68	history исторических
տնտեսագիտական	294	236	218	271	269	economics экономических
փիլիսոփայական	17	22	34	26	24	philosophy философских
բանասիրական	100	71	69	101	96	philology филологических
աշխարհագրական	-	3	1	-	-	geography географических
իրավաբանական	89	78	89	112	107	law юридических
մանկավարժական	29	18	15	19	22	pedagogics педагогических
բժշկական	38	28	34	40	37	medicine медицинских
դեղագործական	3	4	2	3	1	pharmacy фармацевтических
անասնաբուժական	5	2	4	4	4	veterinary ветеринарных
արվեստագիտական	33	24	25	24	24	art искусствоведения
ճարտարապետական	30	16	38	17	17	architecture архитектуры
հոգեբանության	19	25	21	37	43	psychology психологических
սոցիոլոգիական	-	10	11	12	14	sociology социологических
քաղաքական	47	64	61	61	66	political политических

ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ - SCIENCE - НАУКА

Շարունակություն
Continued
Продолжение

2010 2011 2012 2013 2014

Ասպիրանտներն ավարտել են տարվա ընթացքում
Post-graduate graduates per year
Выпуск аспирантов за год

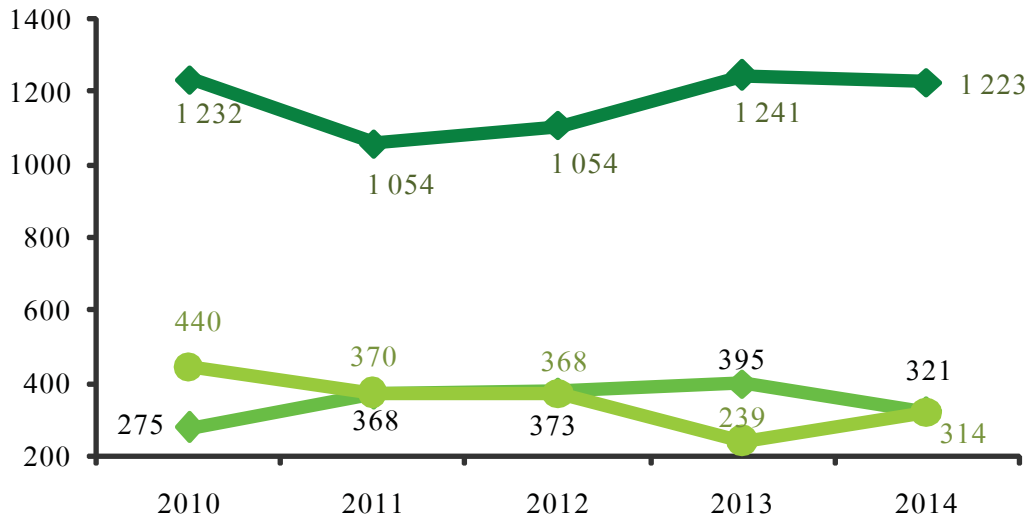
Ընդամենը	440	370	368	239	314	Total Всего
նրանցից ըստ գիտության ճյուղերի՝ ֆիզիկամաթեմատիկական	41	52	53	34	42	of which by science fields: из них по отраслям наук: physics and mathematics физико-математических
քիմիական	9	5	1	1	6	chemistry химических
կենսաբանական	36	14	16	15	11	biology биологических
երկրաբանական	3	6	5	3	6	geology геологических
տեխնիկական	56	64	67	41	55	technical технических
գյուղատնտեսական	8	9	2	4	5	agriculture сельскохозяйственных
սպորտական	13	18	14	5	11	history исторических
տնտեսագիտական	130	92	97	60	73	economics экономических
փիլիսոփայական	3	4	4	3	5	philosophy философских
բանասիրական	34	30	30	16	18	philology филологических
աշխարհագրական	-	-	2	-	-	geography географических
իրավաբանական	21	21	25	23	25	law юридических
մանկավարժական	11	5	4	6	6	pedagogics педагогических
բժշկական	17	7	8	5	11	medicine медицинских
դեղագործական	1	2	-	-	2	pharmacy фармацевтических
անասնաբուժական	3	2	-	-	-	veterinary ветеринарных
արվեստագիտական	25	11	7	5	6	art искусствоведения
ճարտարապետական	14	5	11	3	3	architecture архитектуры
հոգեբանության	4	3	2	4	6	psychology психологических
սոցիոլոգիական	1	3	1	-	5	sociology социологических
քաղաքական	10	17	19	11	18	political science политических

ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ - SCIENCE - НАУКА

ԱՍՊԻՐԱՆՏՆԵՐԻ ԹՎԱՔԱՆԱԿԸ, ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄԸ, տարեվերջին
 ENROLMENT, ADMISSION AND GRADUATION OF POST-GRADUATES, end of year
 ЧИСЛЕННОСТЬ, ПРИЕМ И ВЫПУСК АСПИРАНТОВ, на конец года

մարդ - persons - человек

- ◆
—
 ասպիրանտների թվաքանակը, ընդամենը - number of post-graduates, total-
 численность аспирантов, всего
- ◆
—
 ընդունվել են ասպիրանտներ - admission of post-graduates - принято аспирантов
- —
 ավարտել են ասպիրանտներ - number of postgraduates completed their education-
 выпущено аспирантов